

Protokoll fra møte i Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi i VKM, tirsdag 21.06.05 kl. 10.00 – 14.30

Deltakere

Fra Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi:

Lene Frost Andersen, Livar Frøyland, Ragnhild Halvorsen, Margaretha Haugen, Kåre Julshamn, Martinus Løvik (møteleder), Helle Margrete Meltzer, Judith Narvhus og Jan Erik Paulsen,

Fra sekretariatet til VKM:

Bente Mangschou (Ref.)

Observatør:

Lars Johansson, Sosial- og helsedirektoratet, avd. for ernæring og Christina Bergsten, Mattilsynet.

1 Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Leder for faggruppen, Martinus Løvik, ønsket velkommen til det syvende møtet i Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi.

Ingen erklærte seg inhabile på dette møtet.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Det var ingen kommentarer til møteinnkallelse og dagsorden.

3 Saker fra møte i hovedkomiteen

Møteleder refererte kort fra enkelte saker som ble diskutert på møtet i Hovedkomiteen 24. mai:

- Strategiplan for VKM
- Selvinitierte risikovurderinger – VKM skal initiere saker selv
- Behandling av klager på risikovurderinger – behov for ytterligere presiseringer i saksbehandling
- Harmonisering av risikovurdering for stoffer som er både gentoksiske og kreftfremkallende – rapport fra arbeidsgruppe. Hovedkomiteen stilte seg bak uttalelsen som ad hoc gruppen har utviklet og ber om at uttalelsen oversendes til EFSA innen høringsfristen.
- Inntaksberegninger – VKM har et stort behov for inntaksberegninger, og Mattilsynet rekker ikke å gi VKM tilstrekkelig med inntaksberegninger. Diskusjon om plassering av kompetanse

4 Saker som ble behandlet på møtet

Tilsetning av vitamin D og kalsium til appelsinjuice

Saken ble diskutert på forrige møte i faggruppen. På det tidspunktet hadde Mattilsynet bedt VKM om også å vurdere hvilke grupper i befolkningen som har et for lavt inntak av vitamin D. Mattilsynet har i ettertid frafalt dette, og ønsker nå at VKM kun skal vurdere risiko for høyt inntak. Risikovurderingen er ikke ferdigstilt ettersom Mattilsynet ikke har rukket å levere nødvendige inntaksberegninger. Selve teksten til utkastet til vurdering ble ikke gjennomgått. Kommentarer til teksten skal sendes sekretariatet. For øvrig ble ikke saken diskutert, da det ble ansett som mest hensiktsmessig å diskutere den generelle modellen for vurdering av berikningssaker først.

Modell for vurdering av berikning

Danske myndigheter har utarbeidet en modell for vurdering av berikning, som i korte trekk ble presentert for faggruppen på forrige møte. Mattilsynet har bedt VKM vurdere hvorvidt modellen kan benyttes for norske forhold. Modellen ble gjennomgått med vekt på hvilke

elementer i modellen som må tilpasses norske forhold eller må diskuteres av faggruppen før den kan tas i bruk av norske myndigheter.

Det var enighet om at danskenes modifisering av Albert Flynns modell gir et bedre vurderingsgrunnlag, og at bruk av modellen/formelen i vurdering av berikningssaker vil redusere risiko forbundet med berikning betraktelig. Det er imidlertid et problem at det mangler inntaksdata for en rekke av næringsstoffene i Norge. Det kan også være et problem at det ikke er fastsatt Upper tolerable intake levels (UL) for alle næringsstoffene i Scientific Committee on Foods (SCF)/EFSA eller de nye nordiske næringsstoffanbefalingene (NNR 2004).

Danske myndigheter foreslår at 95 persentilen (for kostinntaket av de enkelte næringsstoffene) til den mest sårbare gruppen for hvert enkelt næringsstoff legges til grunn ved beregning av inntak fra kosten. Faggruppen støtter dette prinsippet. Faggruppen diskuterte hvorvidt 97,5 persentilen kunne benyttes. Dette representerer imidlertid for usikre data. Mattilsynet vil i samarbeid med VKM og sekretariatet arbeide med å få fram norske inntaksberegninger som viser hvem som representerer den mest sårbare gruppen for de ulike næringsstoffene. Mattilsynet undersøker hvilke næringsstoffer det er mulig å gjøre inntaksberegninger for i Norge. Mattilsynet har gitt VKM en prioritert liste over ca. 17 berikningssaker. Rekkefølgen i arbeidet med å definere sårbare grupper for de ulike næringsstoffene vil følge av hvilke næringsstoffer som inngår i produktene nedover på den prioriterte listen, og selvfølgelig av hvilke stoffer det foreligger norske data for. Det skal regnes på 95 persentilen for 1-åringer, 2-åringer (Spedkost), 4, 9 og 13-åringer fra Ungkost samt ulike alders- og kjønnsgrupperinger fra Norkost for de ulike næringsstoffene, for å se hvem som representerer de mest sårbare gruppene.

Danske myndigheter foreslår at inntak fra kosttilskudd skal inkluderes i beregningene. Faggruppen støtter dette prinsippet. Forbruket av kosttilskudd i Norge er høyt og stigende. Det ser ut til at danskene med enkelte unntak har antatt at inntaket fra kosttilskudd tilsvarer omtrentlig 1x anbefalt daglig inntak (ADI) for de ulike næringsstoffene (tilsvarende gjennomsnittlig multivitamin- mineraltablett). Unntak er gjort blant annet for kalsium og fosfor fordi multivitamin- mineraltabletter sjelden inneholder døgndoser som tilsvarer ADI-verdiene for disse næringsstoffene. Faggruppen støtter prinsippet om å legge til grunn et inntak fra kosttilskudd som tilsvarer gjennomsnittet i de vanligste multivitamin-mineraltilskuddene på det norske marked. Det ble besluttet at kalsium og magnesium må vurderes særskilt.

Der det ikke foreligger UL-verdier for de enkelte næringsstoffene fra SCF/EFSA eller NNR, har danske myndigheter fastsatt såkalte GL-verdier. Det er ikke kjent for faggruppen hvordan danskene har fastsatt disse GL-verdiene. Det ble derfor besluttet å nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere danskenes GL-verdier. Gruppen består av Christina Bergsten (Mattilsynet), Kåre Julshamn, Margaretha Haugen og Helle M Meltzer og med Helle M Meltzer som gruppens leder. Faggruppen støtter prinsippet om å benytte UL fastsatt av SCF/EFSA eller NNR der disse foreligger.

For enkelte av stoffene foreligger det ikke UL for alle aldersgrupperinger. Danske myndigheter har ekstrapolert UL for voksne (eller GL for voksne) til barn basert på kg kroppsvekt. Arbeidsgruppen som vurderer GL vurderer også grenseverdier for barn. GL vil bli vurdert i rekkefølge etter samme prinsipp som kartlegging av sårbare grupper.

Danske myndigheter har forutsatt at det bare er teknisk mulig å berike matvarer som representerer 50 prosent av energiinntaket. Videre har de forutsatt at kun matvarer som representerer 50 energiprosent av dette igjen i praksis vil bli beriket. De forutsetter med andre ord at kun 25 % av energien i maten av tekniske og praktiske grunner vil kunne komme fra berikede matvarer. Danske myndigheter har anført at undersøkelser fra land med liberal berikningspraksis viser at kun 3-10 % av energien kommer fra berikede produkter. Faggruppen er enig i vurderingene gjort av danske myndigheter, og at antagelsen om at inntaket av energi fra berikede produkter ikke vil overstige 25 % gir gode sikkerhetsmarginer. Dette må imidlertid overvåkes fortløpende.

Faggruppen støtter også prinsippet om at lettprodukter behandles som sine analoge ikke-lettprodukter. Det er en naturlig konsekvens av at modellen er basert på berikning per energienhet.

Dersom norske myndigheter skal kunne benytte seg av denne modellen i alle berikningssaker, så må datagrunnlaget bedres. Faggruppen understreket hvor viktig det er at arbeidet med kostholdsdata opprettholdes og videreutvikles. Flere faggrupper har behov for kostholdsdata, og VKM bør derfor samlet melde dette behovet inn til matdepartementene. Signal om behov for nyere kostholdsundersøkelser samt et bedre datagrunnlag for næringsstoffer i forskjellige matvarer bør forsterkes.

Det ble besluttet at beregninger for ovenfor nevnte sak om tilsetning av kalsium og vitamin D til appelsinjuice så vidt mulig skal gjøres i henhold til den danske beregningsmodellen.

Status for øvrige saker i faggruppen

Helhetsvurdering av fisk

Det er planlagt at første utkast til rapport skal foreligge til møte i HK i oktober. Ad hoc-gruppen skal ha nytt møte i slutten av juni.

Utredning av helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikker og saft

Ad hoc gruppen har hatt to møter. Dersom Mattilsynet har de nødvendige data klare til slutten av august, forventes arbeidet med utredningen å gå som planlagt.

Utvikling av generelle eksponeringsmodellverktøy

Ad hoc gruppen har bedt faggruppene om å utrede hvilke databaser/datakilder som er aktuelle ved bruk av eksponeringsmodeller innenfor de respektive fagfelt, samt kartlegge hvilke modelleringsverktøy som er i bruk og beskrive behov for eventuelle modeller. Frist for tilbakemelding til ad hoc-gruppen er 15. september. Faggruppen stilte spørsmål til hvilke næringsstoffer som har stor spredning, og hvorvidt det er et helsemessig problem at det ikke angis bedre tall enn gjennomsnittstall. Jod i fisk kan variere fra 0,5-20 mg per kg – dvs. en faktor på 40. Kalium i grønnsaker har også stor spredning. Faggruppe 7 vil diskutere dette på neste faggruppemøte 23. august.

Ad hoc-gruppen planlegger et seminar om probabalistiske metoder for hele VKM i begynnelsen av 2006.

5 Oppfølging av saker fra møte 10.05.05

Mattilsynet orienterte på møtet 01.03.05 om positivlisten over tillatte forbindelser i blant annet kosttilskudd. Søknadsfrist for å søke om å få andre forbindelser med i denne positivlisten går ut 12. juli d.å. Mattilsynet ønsket innspill fra VKM på om norske myndigheter bør søke EU-kommisjonen om å inkludere flere forbindelser, og VKM ba om at Mattilsynet undersøkte hva som er gjort i de øvrige nordiske land, og hva som må vedlegges en søknad. Mattilsynet har nylig sendt sekretariatet oversikt over hva som må legges ved en slik søknad til kommisjonen. På grunn av for kort frist, og på grunn av at Mattilsynet har fremmet forslag om frister for VKMs behandling av berikningssaker og bedt om at disse prioriteres, har ikke Faggruppe 7 anledning til å prioritere denne saken.

6 Møter o.a. av felles interesse

Møteleder orienterte om EFSA. Flytting til Parma medfører økt reisetid for ekspertene, og dette anses for å være et betydelig problem.

Panel on nutrition, dietetic foods and allergy (NDA) har arbeidet intenst med midlertidige fritak for merking av allergener, og er nå i oppstartsfasen når det gjelder permanente fritak. Dossier for permanent fritak må sendes Kommisjonen senest juni 2006. Panelet skal også begynne arbeidet med Population Reference Intakes (PRI). I første omgang skal det arbeides med makronæringsstoffer.

7 Eventuelt

Arbeidsbelastningen i faggruppen er stor. VKM er i gang med kontaktmøter med institusjonene/etatene som medlemmene arbeider i for å diskutere administrative anliggender.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe i Nasjonalt råd for ernæring som skal se på behov og eventuelt tiltak for å øke inntaket av vitamin D i befolkningen/enkelte befolkningsgrupper. Jan Erik Paulsen skal delta i denne arbeidsgruppen som representant for VKM.

Nye møtedatoer

Kommende møter i Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi er planlagt tirsdag 23.08.05 kl. 10.00 – 14.30, tirsdag 25.10.05 kl. 10.00 – 14.30 og 22.11.05 kl. 10.00 – 14.30.